

Gazeta Grudziądzka

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!
W Imię Boże!
Rok założenia 1894
Wydanie główne
Za Wiarę i Ojczyznę!

Najpoczytniejsze ludowe pismo polityczne i społeczno-gospodarcze,
poświęcone walce o prawa ludu wiejskiego i należne mu stanowisko w państwie

Adres: Gazeta Grudziądzka
Tel. 3225. Poznań, Fr. Ratajczaka 9

Założyciel Wiktor Kulerski

P.K.O. Poznań nr 203274

Udział opozycji w wyborach samorządowych W obronie wyklucza udział w wyborach do parlamentu pokoju

Ostatnia niedziela przyniosła pewnego rodzaju wyjaśnienia, dotyczące stosunku niektórych stronnictw opozycyjnych do kwestii udziału w wyborach samorządowych.

Na kilkunastu zebraniach Stron. Ludowego wszyscy przemawiający, a m. in. prezes rady naczelnej S. L. Gruszka, stwierdzili, że gdyby nawet ludowcy wzięli udział w wyborach samorządowych, udziału w wyborach parlamentarnych na podstawie obecnie obowiązującej ordynacji wyborczej absolutnie nie wezmą.

Znamiennym dalej jest, że podobne oświadczenia złożyli przedstawiciele PPS, którzy brali udział w zebraniach ludowców oraz, że oświadczenia takie miały miejsce na zebraniach w Małopolsce Wschodniej i Zachodniej, w woj. centralnych oraz w Poznańskim.

Dalej znalazła potwierdzenie wiadomość podana przez P. A. A., że ludowcy w tej chwili przywiązują większą wagę do realizacji tzw. uchwał nowosieleckich, jak do wyborów samorządowych.

Oświadczenie podobnej treści złożył prezes Gruszka w Samborze.

Plan wyborów

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych opracowało już ogólny plan wyborów samorządowych. W myśl tego planu w listopadzie i grudniu 1938 mają się odbyć wybory do około 30 gromad na terenie województw centralnych i wschodnich, a w pierwszym kwartale 1939 do 1.600 rad gminnych na obszarze tych samych województw.

W jesieni 1939 roku odbędą się

Urlopowy wrzesień

P. Prezydent Mościcki bawi w Spale, gdzie dopełnia wypoczynek wakacyjny w Lauranie, we Włoszech.

Marsz. Śmigły-Rydz przebywa poza Warszawą na urlopie wypoczynkowym na wsi.

Premier Składkowski każdą wolną chwilę spędza w Pomiechówku pod Warszawą, korzystając jakby z półurlopu.

Wicepremier i minister skarbu Kwiatkowski bawi na urlopie w swojej posiadłości wiejskiej pod Krakowem, skąd powróci w końcu września. Poza Warszawą bawi również na urlopie wicemarsz. płk Miedziński.

Koła polityczne w związku z tymi urlopami nie spodziewają się większego ożywienia przed końcem września

wybory do 1.500 gromad województw południowych i zachodnich, a w listopadzie i grudniu do 1.100 rad gminnych w województwach południowych i zachodnich.

Wybory do rad miejskich odbędą się w listopadzie i grudniu 1939 roku w 79 miastach województw krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, poznańskiego, pomorskiego i tarnopolskiego oraz w Warszawie i Łodzi.

Konferencja ludowców w Krakowie

„Polonia“ donosi z Krakowa:

W Krakowie bawi p. Rataj i przeprowadził dziś konferencję z udziałem prezesów zarządów powiatowych Stronnictwa Ludowego.

Jedna z krakowskich południówek podała wiadomość, jakoby p. Rataj omawiał sprawy, związane z przyszłymi wyborami samorządowymi i jakoby Stronnictwo Ludowe zamierzało zaciągnąć własnych kandydatów do rady miejskiej samodzielnie lub z którymś innym stronnictwem. Jak nas zapewniali, wiadomość ta nie odpowiada prawdzie.

Pan Rataj w toku swych rozmów nie omawiał z prezesami powiatowych kół Stronnictwa Ludowego

Na początku 1939 roku odbędą się wybory w 89 miastach tych samych województw. W kwietniu i maju 1939 roku wreszcie w miastach województw centralnych i wschodnich, a od marca do maja w miastach województw południowych i zachodnich. Ta ostatnia część wyborów obejmie 380 miast. Wybory do rad powiatowych przypadną na koniec 1939 i początek 1940 roku.

kwestii wyborczych, lecz jedynie informował się o nastrojach panujących na wsi w Małopolsce Zachodniej.

Dodać należy, że w złym stanie zdrowia p. Rataja nastąpiła ostatnio znaczna poprawa.

KONFISKATA

Poprzedni numer „Gazety Grudziądzkiej“ uległ konfiskacie za artykuł ks. Panasia, a zwłaszcza za oświadczenie uchwał rady naczelnej Ozone w sprawie urządzeń rolnych.

Po konfiskacie wydaliśmy nakład drugi, który został wysłany z 24-godzinnym opóźnieniem.

Z ostatniej chwili

ZGON KARDYNAŁA.

Zmarł na udar serca w Rzymie kardynał Camillo Laurenti, prefekt św. Kongregacji obrządków.

WYPADEK NASTĘPCY TRONU HISPANSKIEGO.

Hrabia Cavadonga, najstarszy syn b. króla hiszpańskiego, zmarł wskutek wypadku samochodowego.

STŁUMIONE POWSTANIE W CHILE.

W Sant Jago de Chile aresztowano gen. Carla Ibanez, b. prezydenta i kandydata na to stanowisko w nadchodzących wyborach. Aresztowanie nastąpiło w związku z nieudanym zamachem stanu. Powstanie stłumiono.

BLUECHER MIANOWANY NACZELNYM DOWÓDCĄ WOJSK SOWIECKICH NA UKRAINIE.

Jak donoszą marsz. Blücher ma opuścić swe stanowisko naczelnego dowódcy wojsk sowieckich na Dalekim Wschodzie. Powierzono mu natomiast reorganizację armii sowieckiej na Ukrainie.

POWOŁANIE REZERWISTÓW POD BROŃ W NIEMCZECH.

Hitler postanowił powołać w najbliższych dniach dalsze roczniki rezerwistów pod broń. W chwili ukończenia kongresu portyjnego w Norymberdze, Niemcy rozporządzać będą armią liczącą półtora miliona żołnierzy.

TYFUS W SIEDMIOGRODZIE.

W Satu Mare, w Siedmiogrodzie, wybuchła silna epidemia tyfusu i czerwoni. Zmarło kilkoro dzieci i jedna kobieta. Władze zarządziły zniszczenie kilkudziesięciu centnarów zepsutych owoców celem zapobieżenia rozszerzaniu się epidemii.

STRASZLIWY TAJFUN W JAPONII.

Tajfun, który nawiedził środkową Japonię, stał się przyczyną ogromnego pożaru w mieście Hill. Plomienie zniszczyły 2000 domów. Liczne są ofiary w ludziach. Tajfun trwa i przesuwa się w stronę północno-wschodnią.

Radio francuskie ogłosiło oficjalny komunikat rządu francuskiego następującej treści:

„Wobec kształtowania się międzynarodowej sytuacji i w odpowiedzi na zarządzenie niemieckie, zwiększające pogotowie wojskowe i materiałowe na naszej granicy północno-wschodniej, rząd Republiki widział się zmuszony do wydania wielu zarządzeń ochronnych. I tak celem utrzymania w pełnej sile załóg umocnień granicznych powołano wszystkich urlopowanych oficerów i żołnierzy z powrotem do swoich oddziałów i koszar. Są to zarządzenia w obecnej chwili konieczne, które nie powinny dawać najmniejszego powodu do paniki, ponieważ spokojna ocena wypadków jest istotnym elementem utrzymania pokoju. W każdym razie według ostatnich wiadomości w ogólnej sytuacji międzynarodowej nastąpił zwrot ku widocznemu odprężeniu.“

Takie to zarządzenia i komunikat wydał rząd francuski w chwili, kiedy w Norymberdze biciem dzwonów wita się Hitlera, od którego państwa europejskie oczekują w tych dniach decyzji w sprawie sudeckiej, a więc w sprawie pokoju w Europie, — w chwili, kiedy prezydent Czechosłowacji, p. Benesz, w ciszy swej rezydencji opracowuje nowe propozycje dla delegatów sudeckich, — w chwili, kiedy Niemcy Hitlera urządzają wielkie manewry armii niemieckiej, które to manewry uważa się powszechnie za próby szantażowania Europy i wymożenia przez to jak najdalej idących ustępstw Czechosłowacji wobec Niemców sudeckich.

To wskazuje, że pokój w Europie wisi na włosku.

Ale i wiadomości z Niemiec wykazują, że w armii niemieckiej dochodzą do głosu czynniki skrajne, zdążające do zaborczości, grożące Europie, zwłaszcza wschodniej, siłą zbrojną. Ustąpił podobno szef niemieckiego sztabu generalnego, gen. Beck, który jest przeciwny zbrojnemu rozwiązaniu zagadnienia sudeckiego. Gen. Fritsch, który swego czasu sprzeciwił się zaborowi Austrii, odmówił udziału w manewrach niemieckich.

Widać, że sytuacja jest bardzo napięta. Odprężenie od państw zachodnich zależy, — od ich zdecydowanego stanowiska wobec Niemiec, które są źródłem niepokoju w Europie. St. K.

Niemcy dążą do panowania nad Europą Co piszą inni...

W związku z dorocznym zjazdem partii narodowo - socjalistycznej („Parteitag”) w Norymberdze, który odbywa się pod hasłem: „Wielkie Niemcy” katolicki dziennik hollenderski „De Maasbode” w jednym ze swoich artykułów wrócił uwagę na fakt wzrastających w Niemczech dążeń imperialistycznych. Dopóki entuzjazm jest świadectwem osiągniętej świadomości narodowej, nie można było nikomu z tego czynić zarzutów, kiedy jednak ma być on wyrazem wybujałego nacjonalizmu pogardliwie traktującego inne narody i kiedy obok takiego nacjonalizmu zjawia się rozpętany militarizm, powstaje poważne niebezpieczeństwo naruszenia ładu i pogwałcenia pokoju świata.

Imperializm niemiecki nie zjawiał się nagle. Umysły w tym kierunku urabiano długo przy pomocy mów, artykułów i całych dzieł przywódców narodowego socjalizmu. Jako ideologia, lecz nie polityczna, kielkował on już dość dawno a bodaj pierwszym jego prorokiem był po wojnie Wilhelm Stapel, autor wydanej w r. 1932 po raz pierwszy i po raz drugi w Hamburgu bez daty pracy pt. „Chrześcijański polityk, teologia nacjonalizmu”.

W rozdziale tym, zatytułowanym „Imperium Teutonicum”, Stapel występuje przede wszystkim przeciw jednakowemu traktowaniu wszystkich narodów. Zdaniem jego są narody bardziej i mniej szlachetne a naród niemiecki jest naturalnie najdoskonalszy.

„Musi się — pisze Stapel — jeden naród jako wielki i wspaniały wysuwać ponad inne! Jeden naród musi swą władzę nad innymi umocnić! Jeden naród musi stworzyć prawo imperium i przez nowy imperializm powołać do życia prawo europejskie! Przedstawicielem tego nowego imperializmu może być tylko naród niemiecki.”

Zdaniem Stapela konkurować mogłaby tu tylko Francja, która od r. 1789 marzy o roli zbawcy ludzkości i dlatego musi dojść do walki Niemiec z Francją nie o cele narodowe, lecz o panowanie nad Europą. Geograficzne położenie Niemiec ułatwia im zadanie stworzenia imperium europejskiego, bowiem na wszystkich stronach, przede wszystkim na Wschód i południowy Wschód, — mają drogę otwartą. Poważną rolę odgrywają przy tym oczywiście Niemcy mieszkający w krajach sąsiednich, bowiem inne narody nie są brane w rachubę. Zaszlepięty bezdenną pychą pisze Stapel, że gdyby w całej Polsce miało mieszkać tylko dwóch Niemców, byłiby oni więcej warci niż miliony Polaków. (str. 255 o. c.)

Stapel swoje „dzieło” pisał w czasie, gdy w Niemczech szalało bezrobocie, więc dalej czytamy: „Oto tkwi młodzież niemiecka w biurach, sklepach i fabrykach, ślęczy na ławach szkolnych, zaś setki tysięcy włóczy się dokoła, nie ma nic do roboty, nie wie, co z ich długiego życia ma wyrósnać i pozwala sobie z zaciśniętymi ustami wciskać do rąk jałmużnę od urzędnika państwowego. Jałmużnę im dają zamiast broni!... — Zaszczycniej byłoby dla tej młodzieży i dla dawnej chwały Niemców, gdyby im wręczono płaszcz żołnierski i hełm stalowy, zebrano w pułki i uczono środków do zwycięstwa. Spoj-

rzyjeje na maszerujący oddział młodych Niemców i poznacie wtedy, do czego ich Bóg stworzył! Żołnierzami są oni z natury a władcami z powołania!”

A jak to mówi Hitler o „Pokoju”? „Pokój przyniesie światu naród niemiecki mieczem świat zdobywającego w służbie wyższej kultury narodu panów (Herrenvolk)” (Mein Kampf, str. 438).

W takich dążeniach szkoli się Niemców w Niemczech i Niemców za granicą.

Skutki tego szkolenia dziś już są widoczne. Niemcy zagraniczni wszędzie podnoszą głowy, butni z tego, że są członkami „Herrenvolku”. A już najbardziej bije w oczy owa pycha niemiecka w konflikcie sudeckim. Żądania Niemców sudeckich są tak wielkie, że państwa zachodnie, nie mówiąc o Czechosłowacji, jako najbardziej zainteresowanej — znalazły się

przed zagadnieniem, trudnym do rozwiązania. I można być przekonanym, że Niemcy sudeccy wiele by od swoich żądań opuścili, gdyby nie „opieka” Rzeczy i jej pobrzękiwanie szablą.

Dziś sprawa sudecka doszła tak dalece, że państwa zachodnie, jak Francja i Anglia, są przygotowane na wszystko, byle pokój europejski uratować. Francja w tych dniach — właśnie w czasie, kiedy w Norymberdze odbywa się „Parteitag” i stamtąd spodziewać się należy odpowiedzi Niemiec w sprawie sudeckiej — powołała pod broń kilka roczników rezerwy, jak niemiecej odwołała wszelkie urlopy w armii.

Wskazuje to, że sytuacja w Europie jest poważna. Ale też poważnie przeciwstawiają się mocarstwa zachodnie dążeniu Niemiec do panowania nad Europą.

W kilku wierszach:

Z polityki wewnętrznej

Na stanowisko premiera plotka polityczna przeznacza wojewodę Grażyńskiego, który był ostatnio w Warszawie.

Jubileusz Ozonu będzie podobno obchodzony bardzo szumnie na Wołyniu. Obchód jubileuszowy — 19 września mijają już rok, jak tam założono Ozon — urządzony będzie w Łucku. Przybędzie sam gen. Skwarczyński. Nie donoszą, czy z tej okazji odbędzie się wręczenie sztandaru...

Do „aktywnej i serdecznej współpracy z Ozonem” zachęcał sen. płk Dąbkowski Związek Rezerwistów. Związek ten, jak za czasów Be Be, ma się stać znowu podmurówką partyną.

Jak za Be Be starostowie w różnych powiatach odbywają z „prorządowcami” konferencje przedwyborcze. A więc, nic się nie zmienia...

Endecja jeszcze nie powzięła oficjalnej uchwały o pójściu do wyborów samorządowych. Decyzja należy do komitetu głównego, ale udział endecji w wyborach uchodzi za pewny, o czym się zresztą już mówi na odprawach kierowników obwodowych.

PPS weźmie udział w wyborach. Wynika to z odezwy Warszawskiej Rady klasowych Związków Zawodowych, która wzywa swoich członków do głosowania na listy, zgłoszone przez PPS CKW.

Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe uchwalilo wziąć udział w wyborach samorządowych. Na razie w Warszawie, gdzie wybory do rady miejskiej odbyć się mają 18 grudnia br. W poszczególnych okręgach kraju Związek ten pójdzie albo samodzielnie, albo ze Stronnictwem Pracy.

Stronnictwo Pracy jeszcze nie powzięło decyzji, czy weźmie udział w wyborach, czy też je zbojkotuje. Na zebraniach Str. Pracy nowa ustawa samorządowa ulega ostrej krytyce.

Z polityki zagranicznej

Min. Beck pojedzie do Genewy, i, jak donosi prasa zagraniczna, zatrzyma się w Berlinie.

Amnestia w Albanii. Z okazji 10-rocznicy proklamowania monarchii król ułaskawił wszystkich albańskich uchodźców politycznych.

W Austrii hitlerowcy aresztowali wielu działaczy chrześcijańskich związków zawodowych.

Ze świata

W Aleksandrii na stadionie pływackim dokonano zamachu na króla egipskiego Faruka. Jakiś osobnik strzelił do króla z rewolweru, lecz policjant znajdujący się przypadkowo w pobliżu wystrzelił mu rewolwer z ręki, wskutek czego strzał chybił.

Bułgarska para królewska przybędzie w dniach najbliższych do Anglii. Wizyta ma charakter nieoficjalny. Król Borys przeprowadzić ma rozmowę z premierem Chamberlainem przy tej okazji w sprawie dobrobytu Bułgarii. Para królewska bawić będzie w zamku w Belmoral podej-

mowana przez królową Elżbietę i króla Jerzego.

W pobliżu Gór Skalistych (Colorado) trąba powietrzna nawiedziła dwie wioski znosząc całkowicie większość domów. 6 zabitych a kilkudziesięciu rannych.

W Londynie wydarzyła się katastrofa samolotowa, w której śmierć znalazło 11 osób a 25 odniosło rany poważne. Samolot z nieznanym przyczyn runął na dach jednego z domów, przy czym eksplozja zbiornika z benzyną wywołała pożar, który przeniósł się błyskawicznie na pozostałe budynki.

We Włoszech, w miejscowości Pisa di Marina piorun uderzył w kościół Franciszków podczas nabożeństwa. Ksiądz odprawiający właśnie Mszę św. padł rażony przez piorun. Porażenie jednak okazało się nie niebezpieczne. Wśród zgromadzonych wybuchła panika i podczas tłoku strącono kilka osób.

W Górnej Austrii miała miejsce katastrofalna powódź, wywołana długotrwałymi ulewami. W miejscowości Absdorf rzeczka Schmieda wystąpiła z brzegów i zalała cztery gminy, pokrywając obszar 1000 hektarów. Przeszło 60 domów stoi pod wodą. Mieszkańcy zostali ewakuowani.

Na granicy austriacko - czechosłowackiej na północ od Wiednia zniszczono całkowicie 30 wsi, ponieważ teren ten został zajęty pod budowę fortyfikacji. Mieszkańców przesiedlono do Burgenlandu, gdzie rozparcelowano między nich majątek hr. Esterhazego.

W mieście Bazargie (Rumunia) za pomocą maszyn piekielnej dokonano zamachu. 2 osoby zabite i 1 ciężko ranna. Niejaki Jon Patoni otrzymał paczkę, która wzbudziła w nim podejrzenia. Udał się na policję, gdzie przystąpiono do rozpakowania przesyłki. W pewnej chwili ukryta w paczce maszyna piekielna eksplodowała. Patoni i jeden policjant zostali rozszarpani na strzępy. Zachodzi przypuszczenie, iż zachodzi o akt zemsty na osobie Patoniego.

Władze rumuńskie aresztowały Katię Barbalach, która w ciągu ostatniego roku ukradła 25 dzieci w wieku lat 5 do 9 i sprzedawała je cyganom.

W Morawach ulewne deszcze i burze wywołały olbrzymie powodzie. Katastrofa przybrała rozmiary nie notowane od szeregu lat.

Ślady człowieka z przed 30 tysięcy lat odkryła uralsko - sowiecka ekspedycja naukowa w głuchych zakątkach południowego Uralu. Znalezione jaskinie, które były schroniskiem człowieka z pierwszego okresu jaskiniowego. Na głębokości trzech metrów odnaleziono kości zwierząt, kawałki węgla drzewnego, pochodzące z ogniska, narzędzia kamienne i inne przedmioty, opchodzące z przed 32 tysięcy lat. Kości zwierząt należą do nieistniejących już gatunków: a mianowicie: jaskiniowego niedźwiedzia i nosorożca oraz mamuta.

81-letni Jerzy Boorman w Ameryce. został szczęśliwym ojcem swego 26 dziecka, synka jego 21-letniej — drugiej małżonki.

„KRES WĘDRÓWKI”

B. oficer legionowy i długoletni starosta, p. Zdzisław Maćkowski, opisuje w socjalistycznym „Dzienniku Ludowym” swój „kres wędrówki”, jak nazywa powrót z obozu sanacyjny do szeregów socjalistycznych: „Gdy w roku 1926 wzięłem udział w przewrocie majowym jako oficer-legionista, uczyniłem to z pełną wiarą i przekonaniem w celowość tego aktu politycznego.

Twórców przewrotu majowego wsparł w decydującym momencie polski świat pracy. Wydało się bowiem wówczas większości społeczeństwa, iż nastąpi przemiana w kierunku politycznie i społecznie... postępowym. Lecz już w krótkim czasie po przewrocie majowym zrodził się tragiczny konflikt w wewnętrznym życiu Polski, który to konflikt trwa do dziś dzień i przeistoczył się w walkę o całkowitą zmianę treści wewnętrznej państwa i jego oblicza politycznego...

Masy ludowe, kierowane oczywistym instynktem, oderwały się z uczuciem zawodu i gniewu od obozu pomajowego, a w ich miejsce weszli ludzie nowi w coraz większej przewadze ci „z tamtej strony barykady”.

Tragicznym stał się duchowy konflikt legionistów, którzy wciągani w wir życia, tracili stopniowo swą osobowość społeczno - polityczną i rezygnowali w większości z krytycznej myśli.

Bunt przeciwko oportunizmowi politycznemu, który wkraśl się przemożnie w szeregi legionowe, ogarnąć musi bardziej niezależne jednostki. Wielu legionistów walczyło długo z obezwładniającym ich rozwojem wypadków. Wyczuwali oni swą fałszywą pozycję i czepiali się strzepów nadziei, iż jakiś przypadek powstrzyma fatalny bieg spraw.

Aż wreszcie musiał nastąpić „kres wędrówki”, trzeba było powziąć męską decyzję — powrotu pod sztandary demokracji.

Nie łatwą jest taka decyzja. Trzeba się wyrwać z nurtu, z którym się tyle długich lat płynęło.

Trzeba było ponieść konsekwencje własnych poczynąń z okresu pierwszych lat reżimu pomajowego, poczynąń, które ironią losu miały stać się przyszłowiowymi złymi środkami do dobrych celów, natomiast zostały wyzyskane przez czynniki reakcji społecznej w obozie pomajowym.

Spowiedź b. starosty jest dość mętna. Jedyne moment ciekawy, to owe „złe środki” do „dobrych celów”. Szkoda jednak, że były pan starosta nie wyliczył tych wszystkich „złych środków”, jakie, będąc jeszcze w służbie, stosował do ludności swego powiatu, zwłaszcza do ludowców.

Norymberga pod znakiem „Drang nach Osten”

Norymberga, 6.9. (PAA) Duże zacieka-wienie wzbudza wystawa w Norymberdze urządzona z okazji „Dni patryjnych”. Wystawa ta jest niejako centralnym punktem nastrojów tegorocznego kongresu partyjnego Wielkich Niemiec. Ogólnie zwraca uwagę, że tego rodzaju tendencję wybrano na kongres, który po raz pierwszy jest o-besłany przez delegatów Wielkich Niemiec. Wystawa uzasadnia konieczność „przodującego stanowiska Niemiec w Europie środkowej i wschodniej”. Cywilizacja zachodnia, a zwłaszcza francuska jest przedstawiona jako zdradczyni Europy przed niebezpieczeństwem komunizmu. Niemcy są przedmurzem przeciw fali chaosu, który płynie ze wschodu. W interesie Europy leży, aby pod kierownictwem państw autorytatywnych, a więc Niemiec, Włoch i Japonii stanąć do walki z bolszewizmem.

Co się dzieje w Anglii?

Naród angielski domaga się energicznych wystąpień przeciwko Niemcom

Korespondent londyński „Nowej Rzeczypospolitej” donosi z Londynu: W związku z nagłym zaostreniem sytuacji czechosłowackiej po spotkaniu Hitlera z Henleinem w Berchtesgaden, tutejsze koła polityczne twierdzą, że konflikt sudecki zbliża się szybko do swego punktu kulminacyjnego.

Prasa powołuje się na słowa min. wojny Hoore Belisha, który oświadczył, że w tej chwili istnieje tyleż szans na rzecz wojny, co na rzecz pokoju.

Pogłoski nadchodzące z Berlina i Pragi mówią, że Hitler żąda przyspieszenia rokowań, że w Berchtesgaden poruszono sprawę plebiscytu i że jeeżli w ciągu nadchodzącego tygodnia wysiłki lorda Runcimana nie dadzą konkretnych wyników — to w mowie norymberskiej mogą paść akcenty, grożące kryzysem międzynarodowym. Wielkie wrażenie też wywołała tutaj pogłoska, że możliwym jest zwrócenie się Niemców sudeckim z apelem do Hitlera o „wzięcie ich w opiekę”.

W opinii angielskiej zauważyć się daje coraz silniejsze zdenerwowanie wywołane napływającymi z Sudetów wiadomościami — to optymistycznymi, to znów skrajnie pesymistycznymi. Nastroje antyniemieckie wzmagają się z każdym dniem. Anglicy otwarcie nazywają manewry niemieckie — zbrojnym szantażem wobec W. Brytanii i graniem na jej nerwach.

W klubach politycznych i związkach kombatanów mnożą się ataki na politykę lorda Halifaxa i Chamberlaina. Kancelaria królewska zasypywana jest petycjami i depeşami z całej Anglii, apelującymi o zaostrenie kursu wobec Niemiec i podkreślającymi, że tylko mocna ręka W. Brytanii może utrwalić pokój na świecie.

Honorowy przywódca konserwatystów, b. premier Baldwin odwiedził premiera Chamberlaina i oświadczył mu, że jeśli partia konserwatywna, będąca obecnie u steru rządu, nie zdecyduje się na energiczne wystąpienie w obronie pokoju

przeciw zbrojnym prowokacjom niemieckim, to podpisze tym samym wyrok śmierci, bowiem w przyszłych wyborach czeka ją niespotykana dotąd klęska, gdyż okregi burzą się.

Jednocześnie na widownię wysuwa się coraz bardziej b. min. spr. zagr. Eden, który wyrasta na przy-

wódcę ostrego kursu przeciwnie-niemieckiego.

Wszystko to wskazuje, że cierpliwość angielska wyczerpała się i w najbliższym czasie należy oczekiwać energicznych wystąpień obecnego rządu w sprawie sudeckiej.

Zjazd wiciarzy w Kielcach

Na dzień 25 września br. został zwołany do Kielc Walny Zjazd Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici” z województwa kieleckiego. Zjazd odbędzie się w sali Resursy przy ul. Sienkiewicza. Przed zjazdem odbędzie się dla działaczy wiciowych 10-dniowy kurs społeczno oświatowy na Słowiku pod Kielcami.

7.000 górali w Moliwce

uczciło pamięć chłopów, poległych w wojnie szwedzkiej

W Moliwce, w pow. żywieckim, odbyły się w niedzielę uroczystości ku czci chłopów, poległych w walkach z najazdem szwedzkim w latach 1676/78. Jednocześnie odbyło się poświęcenie sztandaru Koła Stronnictwa

Ludowego. Na uroczystości tę Stronnictwo Ludowe zaprosiło gen. Józefa Hallera, tego, który wraz z ludem chłopskim walczył o niepodległość Polski.

Do cichej wioski podgórskiej ze-

szli się górale z całego powiatu, w liczbie ponad 7.000, mimo, że z nakazu władz uroczystości odbywały się w ramach wyłącznie powiatowych. We wsi uformował się wspólny pochód, który udał się do kościoła. Po nabożeństwie i poświęceniu sztandaru przed kościołem odbyła się defilada chłopów przed władzami Stronnictwa Ludowego. Pochód otwierała barwna banderia górska.

Po defiladzie na błoniach w Moliwce odbyło się zgromadzenie publiczne. Ustawiono tam trybunę z portretem wodza chłopów, ozdobioną chorągiewkami o barwach narodowych i zieloną flagą ludową. Wokół trybuny ustawili się las sztandarów ludowych. Zgromadzenie zagał przewodniczący kpt. Staniszek, po czym odczytano list prezesa Stronnictwa Ludowego, który zgromadzeni przyjęli burzą oklasków i okrzyków na jego cześć.

Przybyłego na zgromadzenie gen. Hallera powitano długo niemiłkającymi okrzykami, następnie wręczono mu dwa wieńce. Przemówienie Jego zgromadzeni chłopi przyjęli hucznymi oklaskami.

Ktoś rozsyłał listy, a teraz karzą ludowców

Swego czasu działacze Stronnictwa Ludowego, byli zasypywani listami gen. Roji. Jak później wyjaśnił sam gen. Roja, listy były rozsyłane bez jego wiedzy i mimo nieścisłych adresów docierały w szybkim czasie do działaczy Stronnictwa Ludowego we wszystkich zakątkach Polski.

Między innymi otrzymał odezwe gen. Roji stary działacz Stronnictwa

Ludowego, p. Jan Wójtowicz z Dzieśławic, powiatu stopnickiego.

Po pewnym czasie policja zrobiła u p. Wójtowicza rewizję znajdując 5 listów gen. Roji i jeden egzemplarz listu Witosa. Za posiadanie wymienionych listów Wójtowicz został w dniu 30 sierpnia br. skazany przez Sąd Grodzki w Stopnicy na dwa miesiące aresztu.

No tak — adresata policja wysłuchiwała, a gdzie jest nadawca?...

Otwarcie Składnicy „Społem” w Stopnicy

W dniu 28 sierpnia br. odbyło się uroczyste poświęcenie nowooteowanej składnicy „Społem” w Stopnicy przy obecności licznych działaczy spółdzielczych z powiatu stopnickiego. Poświęcenia dokonał ks. Romak.

Po poświęceniu odbyła się konferencja gospodarcza, na którą przybyło ponad 100 osób. Referował kierownik oddziału „Społem” z Kielc pan Kosiba. Nowooteowana składnica w Stopnicy będzie obsługiwała 35 spółdzielni należących do Związku

„Społem”. Trzeba zaznaczyć, że do powstania silnego ruchu spółdzielczego na terenie powiatu stopnickiego przyczynił się Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici” i Stronnictwo Ludowe.

Ważne dla drobnych dzierżawców

Z dniem 1 października br. upływa ostateczny termin składania podań o wykup dzierżawionych gruntów

Drobnym dzierżawcom rolnym i właścicielom gruntów, będących w drobnych dzierżawach, przypomina się, że zgodnie z ustawą z dnia 18 marca 1932 r. o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, upływa z dniem 1 paździer-

nika br. termin składania podań o wykup dzierżawionych gruntów.

Kto chce korzystać z prawa wykupu dzierżawionych gruntów, ten winien do dnia 1 października rb. złożyć podanie do właściwego starosty o wykup, gdyż podania złożone po tym terminie nie będą mogły być rozpoznawane.

Policjant znowu obraził uczucia patriotyczne chłopów

Swego czasu pisaliśmy, że posterunkowy nr 935 z powiatu częstochowskiego nie salutował, gdy orkiestra chłopska grała hymn państwowy „Jeszcze Polska nie zginęła”.

Obecnie dowiadujemy się, że znowu zdarzył się podobny wypadek w powiecie stopnickim, podczas poświęcenia sztandaru Stronnictwa Ludowego w Bilczowie.

Otóż, gdy orkiestra grała hymn państwowy „Jeszcze Polska nie zginęła” wszyscy zebrani odkryli głowy i stanęli na baczność, jedynie komendant posterunku P. P. z Dobrej Woli, Piwowarski, siedział, mimo, że drugi policjant szturchał go, by powstał. Zachowanie komendanta posterunku Piwowarskiego obraziło uczucia patriotyczne zebranych chłopów, że zaczęli krzyknąć: „Hańba mu!”.

Sądźmy, że sprawą p. Piwowarskiego zajmie się p. gen. Zamorski i pouczy go, że w czasie grania hymnu

państwowego i policjant musi stać na baczność. Jest rzeczą obojętną, kto gra hymn czy ludowcy czy Ozon.

Zbiór ziemniaków będzie zły, buraków dobry

Według opinii większości rolników, tegoroczne plony ziemniaków nie zapowiadają się nadzwyczajnie, a to z powodu dużej ilości chorób i grzybków. Wobec tego należy się liczyć z nieco zmniejszonym

zbiorem ziemniaków w tym roku w stosunku do dobrego zbioru w roku ubiegłym. Plony buraków natomiast zapowiadają się dobrze.

Zakończyły skup zboża młyny — rozpoczęło wojsko

Jak nas informują z miarodajnego źródła, sytuacja na krajowych rynkach zbożowych uległa pewnemu wyrównaniu. Młyny, które w związku z wejściem w życie od dnia 5 września br. ustawy o opłatach od maki i kaszy chciały przed tym terminem sprzedać jak najwięcej maki i nie ponosić od niej opłat, pokryły swoje bieżące zapotrzebowanie mniej więcej już

do dnia 25 sierpnia br. Obecnie młyny przestały kupować.

Nie wpłynęło to jednak deprymująco na ceny, gdyż rozpoczęło już zakup zboża wojsko. W tej chwili skupuje wojsko zboże na terenie woj. warszawskiego, w najbliższych dniach rozpocznie zakupywać i na innych terenach.

Konie dla wojska

muszą być zakupione do 15 października.

Celem wzmożenia dopływu środków finansowych do rolnictwa w okresie późniejszym, kiedy to przypada długi szereg płatności rolniczych, oraz aby ułatwić rolnictwu uzyskanie tych środków, bez konieczności rzucania na rynek nadmiernych ilości zboża, dowiadujemy się, iż Rejonowe Komisje Remontowe otrzymały zalecenie dokonania zakupów koni remontowych dla armii, przewidzianych na rok budżetowy 1938/39, w terminie do dnia 15-go października br.

Eksplzja butli z tlenem w pociągu

Lwów. W pociągu towarowym zjechałym ze Stanisławowa do Lwowa, nastąpił wybuch butli z tlenem, który spowodował zniszczenie wagonu. Poranieniom uległ również dozorca.

Eksplzja wydarzyła się w wagonie, w którym oprócz 7 butli tlenu znajdował się motor do montowania torów kolejowych,

zaopatrzony w benzynę. Siła wybuchu była tak wielka, że zniszczyła całkowicie motor, spowodowała pożar wagonu i wyrzuciła na nasyp dozorcę, który uległ obrażeniom.

Szkody sięgają 200.000 zł. Powodów eksplozji nie udało się na razie ustalić.

Podpalono osadę polską na Wołyniu

Łuck. We wsi Kurhany (pod Łuckiem) jednemu z tutejszych osadników spalono budynek inwentarski, w którym zginęły 2 konie, 12 krów oraz część inwentarza martwego, co razem przedstawiało wartość około 8 tys. złotych. Właściciel W. Koziański zdołał uratować z inwentarza żywego tylko 3 świnię, 2 konie i dwoje cieląt, które jednak wszystkie są silnie poparzone.

Ogień zauważono dopiero przed samą północą a więc w czasie, gdy właściciel gospodarki wraz z całą rodziną pogrążony był w głębokim śnie. Z wielkim tylko trudem udało się im ocalić przed spaleniem cztery sterty zboża.

Przyczyną pożaru było podpalenie, co zresztą ustaliło niezbieżne dochodzenie wstępne. Jakkolwiek straż pożarna znajduje się zaledwie o 150 metrów od spalonych zabudowań, przybyła na miejsce pożaru dopiero w pół godziny. W dodatku jeszcze sprzęt nie był w należyty stanie, beczki nie posiadały wody.

Według powszechnej opinii ten akt

BURMISTRZ ZAWIESZONY.

Bydgoszcz. Władze zawiesiły w urzędowaniu burmistrza Kłodnickiego w Solcu Kujawskim.

Balon z Sowietów spadł w Polsce

Wilno. Na polach wsi Sosienka w gm. wiazyńskiej pow. wilejskiego opadł sowiecki balon meteorologiczny. Jak wynika ze znalezionej przy nim kartki, wypuściło go dla celów naukowych obserwatorium geofizyczne w Mińsku. Balon przekazano odnośnym władzom.

podpalenia jest przejawem sabotażu i zemsty na właścicielu, który od szeregu lat bardzo intensywnie pracuje na Wołyniu społecznie, będąc krzewicielem polskości. Szczególnie chodziło podpalaczom o to, by jak najwięcej zmarnować inwentarza żywego.

Zajścia przeciwniemieckie

Bielsko. 2-go września odbywało się w Bielsku zebranie przedstawicieli miejscowych organizacji polskich, którzy chcieli zaprotestować przeciwko antypolskim wystąpieniom w Gdańsku oraz omówić szereg spraw lokalnych.

Po zebraniu tłum uczestników, liczący około 200 osób, utworzył pochód, a przybywszy na ulicę Kolejową, podzielił się na

Podłożono petardę pod sklep żydowski

Poznań. Pod jeden ze sklepów żydowskich przy ulicy Kramarskiej w Poznaniu w godzinach wieczornych niewykryty sprawca podłożył petardę.

Właściciel sklepu zawczasu zauważył

Uwięzienie 15-letniego chłopca polskiego w Gdańsku

Do domu kolejarza Czarneckiego w Gdańsku, zjawił się gdański policjant z zawiadomieniem, że syn Czarneckich, 15-letni harcerz Paweł został aresztowany za przestępstwo polityczne. Matka na wieść o tym rozchorowała się ciężko. Ponieważ policjant nie chciał udzielić żadnych dalszych informacji w tej sprawie, ojciec aresztowanego udał się na policję, gdzie potwierdzono wiadomość i zaznaczono, że śledztwo potrwa kilka dni, podczas których syn pozostać musi w areszcie. Aresztowany Paweł Czarnecki pracował w roli praktykanta w biurze polskiego adwokata Bronisława Łangowskiego. Wraz z Czarneckim aresztowano gońca tego biura. Oba zatrzymała policja podczas roznoszenia listów.

W związku z tym aresztowaniem przeprowadzono w biurze Łangowskiego skrupulatną rewizję, po której aresztowano także i kierownika biura Malińskiego.

Interwencja władz polskich w Gdańsku nie dała żadnych rezultatów.

Ukrainizacja wsi polskich

Bohorodczany. Cała wieś Grabowce w powiecie nadwórniańskim, województwie satnislawowskim, została dosłownie

ukrainizowana. Nazwiska polskie jak Grabowiecki zostały zmienione na Grabowieckij, Pasławski na Pasłwskij. Dzieci polskie są chrzczone w cerkwi, ponieważ do najbliższego kościoła jest 7 km. Podobnie rzecz ma się w powiecie śniatyńskim. Cztery wsie jak Nowosielska, Rudniki, Dzurów i Rożnów są pozbawione całkowicie obsługi duszpasterskiej, zwłaszcza w zakresie nauczania religii. Księgi metrykalne w Bohorodczanach wykazują, że 80% dusz polskich zostało straconych.

NIEDŹWIEDŹ NA WOLNOŚCI

Wołkowysk. W lasach majątku Modnejki, gm. krzemienieckiej, pojawił się niedźwiedź, pochodzący z czwórki niedźwiedzi, sprowadzonych z Sowietów, który niedawno zbiegł z Puszczy Białowiejskiej.

Dyrekcja lasów państwowych w Białowieży wydała zarządzenie schwywania drapieżnika i dostawienia go do P. z Białowiejskiej.

ODKRYCIE ŻŁOŹ WĘGLA.

Rzeszów. W Chełminku pow. rzeszowskiego odkryto przypadkowo złoża węgla na głębokości zaledwie jednego metra. Przy dalszym kopaniu odkryto na głębokości 3 m dalsze złoża, które prowadzą w kierunku Rzeszowa. Węgiel eksploatują miejscowi wieśniacy, używając go do opał w swoich domostwach.

POWÓDŹ NA POLESIU.

Brześć n. Bugiem. Z powodu panujących ulewnych deszczów na Polesiu, podniósł się tan wód w rzekach. Wylewy Prypoci i Bugu objęły znaczne obszary łąk przybrzeżnych, wyrządzając dotkliwe szkody.

Włamanie do Sądu

Monasterzyska. Nieznani sprawcy dokonali włamania do sądu grodzkiego w Monasterzyskach, skąd po rozpruciu kasy ogniotrwałej zabrali znaczki opłat sądowych wartości 1385 zł, oraz gotówkę w kwocie 430 zł.

Włamanie to przedstawia się zagadkowo. Sprawcy nie pozostawili jakichkolwiek śladów, a nawet nie można ustalić kierunku ucieczki, ponieważ tak drzwi, jak i okna lokalu, w którym mieściła się

kasa, pozostały nienaruszone. Energiczne śledztwo w toku.

Tajemnica Wieży

POWIEŚĆ KRYMINALNA
PRZEKŁ. EUGENIUSZA BAŁUCKIEGO

97

— Wybacz pani, ale tego nie powtórzę — odpowiedział sztywno.

— Słusznie ma pan w zapasie inne ciekawsze historyjki... Oczywiście, pan będzie chciał odebrać należność. Na jaką pensję mój brat pana przyjął?

— Na pięćdziesiąt funtów.

— Dobrze. Proszę mi przypomnieć jutro przed południem. Wyplacę panu te pieniądze.

Pochyliła się znów nad papierami i John oddalił się zadowolony, że tak gładko poszło. Sądził, iż rozrachunek skończy się mniej lub więcej gwałtowną sprzeczką.

Do obiadu zasiedli z opóźnieniem. Przy stole brakowało Mary i Normana Fenwicka.

John siedział jak zwykle obok panny Forster i starał się ze wszystkich sił zająć ją rozmową. Pozo-

stali — to jest pani Bardwell oraz Łucja i Robert Lawrence'owie rozmawiali tylko tyle, ile wymagała konieczność. Nie trzeba było wielkiej spostrzegawczości, by się domyślić, że są po gwałtownej sprzeczce.

Obiad jeszcze się nie skończył, gdy Olga zameldowała inspektora Ronalda Hardy'ego.

— Prosimy, prosimy! — zawołał swobodnie Robert Lawrence. — Jesteśmy wszyscy do pańskiej dyspozycji.

— Postaram się nie nudzić państwa długo. Muszę wyjaśnić parę szczegółów i dlatego poproszę, aby wszyscy mieszkańcy tego domu zebrali się w jednym pokoju. Pokójówka, kucharka i Rankin są mi

niepotrzebni. A gdzie jest pan Fenwick?

— Nie ma obawy, szanowny inspektorze, nie drapnał! — odpowiedział w swoim stylu Robert Lawrence. — Razem z żoną jedzą obiad w swoim pokoju. Zaraz ich tu ściągnę.

Tymczasem pani Bardwell otworzyła na oścież szerokie drzwi, prowadzące do narożnego salonu i w sposób znacznie mniej przyjazny poprosiła wszystkich obecnych, aby tam przeszli.

John palił się z ciekawości co to miało znaczyć i co Ronald Hardy zamierzał robić zbierając całą rodzinę. Może chciał zdemaskować mordercę?... Na tę myśl serce zaabiło mu mocniej.

Wkrótce zjawiło się małżeństwo Fenwicków: Norman sprawiał wrażenie przestraszonego, patrzył spode łba, jego żona była blada lecz zupełnie spokojna. Nie zaszczyciła ani jednym spojrzeniem Roberta Lawrence'a.

Inspektor stanął na środku pokoju. Po raz pierwszy John spostrzegł u niego oznaki zdenerwowania.

— Przede wszystkim najważ-

niejsze pytanie: czy ktokolwiek z państwa znalazł kasety?

Wszyscy obecni potrząsnęli w milczeniu głowami.

— Może kto z państwa znalazł wskazówki w papierach pana Edwina Lawrence'a, z których można było by ustalić, z jakim bankiem nieboszczyk pozostawał w styczności?

To pytanie było skierowane do pani Bardwell, która odpowiedziała niechętnie:

— Nie.

— I testamentu też nie ma?

— Nie — odparł Robert Lawrence. — Zresztą to jest drugorzędna sprawa, uregulujemy ją między sobą. Uważam jednak, że ani to, ani kaseta nie mają teraz istotnego znaczenia chodzi o to, by pan przylapał jak najprędzej Prebble'a.

— Prebble został aresztowany dziś po południu w Yorku. Już go przywieźli do miasta. Zdażyłem przesłuchać tego człowieka — on nie ma nic wspólnego z tą sprawą.

— Dziwi mnie to niezmiernie — wtrącił Robert Lawrence.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Wiadomości bieżące

Czwartek, 8 września 1938 r.

Czwartek: Narodzenie NMP,
Wschód słońca: 4.58; zachód 18.06

Piątek: Piotra Klawera
Wschód słońca: 5.00; zachód 18.04

Sobota: Mikołaja z Tolentynu
Wschód słońca: 5.01; zachód 18.02

Od Wydawnictwa

Do dzisiejszego numeru dołączyliśmy czeki P. K. O. na przesłanie prenumeraty „Gazety Grudziądzkiej”. Prosimy o wczesne przekazanie pieniędzy, gdyż późne nadsyłanie prenumeraty, utrudnia nam pracę w administracji i powoduje przerwę w wysyłce gazety.

POZNAŃSKIE

OTWARCIE TARGÓW MEBLOWYCH W SWARZĘDZU.

Swarzędz. Nastąpiło uroczyste otwarcie targów meblowych w dniu 4 września br., połączone z uroczystościami 300-lecia założenia miasta.

SYTUACJA STRAJKOWA CZELADNIKÓW STOLARSKICH.

Swarzędz. Strajk 750 czeladników stolarskich w Swarzędzu pod Poznaniem, rozpoczęty w dniu 29 sierpnia od tej chwili się nie zakończył. Na konferencji zarobkowej przedstawiciele przedsiębiorców stolarskich złożyli oświadczenie, że nie zamierzają w dalszym ciągu prowadzić pertraktacji ani zawrzeć umowy zbiorowej i podwyższyć zarobków.

W odpowiedzi na to strajkujący na zgromadzeniu publicznym złożyli przysięgę, że nie odstąpią od strajku dopóki ich żądania w całości nie zostaną uwzględnione.

Obie więc strony obstają przy swoim i nie ma żadnej nadziei na ukończenie sprawy na drodze ugodowej.

Ponieważ zastraszający się spór doprowadzić może do nieobliczalnych następstw, zachodzi konieczność powołanie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, któraby wydała sprawiedliwe orzeczenie. Odwlekanie powołania przez Min. Op. Społ. komisji spowodować może wielkie nieszczęście, albowiem atmosfera w Swarzędzu zdaje się coraz bardziej naprężona.

ZA PRZEMYT LUDZI DO NIEMIEC.

Ostrów. Sąd Okręgowy w Ostrowie skazał Stefana Łakomego zamieszkałego w miejscowości Szczyt pod Wieluniem, który trudnił się zawodowo przemycańiem ludzi przez zieloną granicę do Niemiec, na 10 miesięcy więzienia i 100 zł grzywny. Łakomy przemycał ludzi za opłatą 10—15 zł.

POMORZE.

KATASTROFA SAMOCHODOWA.

Toruń. Na szosie pod Tczewem padł ofiarą katastrofy samochodowej Dekon z Gołębiewka, dzierżawca jednego z majątków hr. Mielżyńskiego.

Wskutek pęknięcia opony samochód zarzucił i uderzył o przydrożne drzewo. Zupełnie nowy wóz uległ całkowitemu zniszczeniu. Dekana w stanie bardzo groźnym przewieziono do szpitala.

WŁAMANIE DO UBEZPIECZALNI.

Toruń. Niewykryci dotychczas złoczyńcy usiłowali dopuścić się włamania w biurach Ubezpieczalni Społecznej w Toruniu. Włamywacze kasowi, których było dwóch, usiłowali rozpruć kasę ogniotrwałą

Zbliża się święto muzyki w Poznaniu

Już tylko miesiąc dzieli nas od wielkiej manifestacji muzycznej, jaką przygotowuje Poznań na początek tegorocznego sezonu. W początku października odbędzie się w mieście, które w ostatnich latach zyskało sobie słuszną opinię najbardziej umiędzianego miasta w Polsce — Wielki Festiwal Muzyczny.

Wszystkie dni Festiwalu od 2 do 9 października zostały w programie wypełnione. Każdy przyniesie jakąś niecodzienną, na wysokim poziomie artystycznym stojącą atrakcję, koncert, recital, przedstawienie operowe lub baletowe.

Inauguracja Festiwalu stanie się w polskim życiu muzycznym wydarzeniem pa-

miętnym. Będzie nią przedstawienie w Teatrze Wielkim — jednocześnie otwarcie sezonu operowego — prapremiera opery pt. „Damy i Huzary”. Jest to nowe dzieło znakomitego kompozytora prof. dra Łucjana Kamieńskiego, który sięgnął po libretto do skarbca naszej literatury dramatycznej, dając oprawę muzyczną komedii Aleksandra Fredry. Gwarancję wysokiego poziomu wykonania daje fakt, że pracuje na nim dyrektor Opery Poznańskiej dr Zygmunt Latoszewski, dyrygent o nazwisku dobrze zapisanym w wielu najpoważniejszych europejskich ośrodkach muzycznych.

Wielka Wystawa Misyjna w Poznaniu

W dniach od 13 do 23 września br. zostanie otwarta w Pawilonie V Targów Poznańskich przy ul. Marsz. Focha Wystawa Misyjna obrazująca działalność misyjno-kulturalną Kościoła Katolickiego na całym świecie, z szczególnym uwzględnieniem prac naszych polskich zgromadzeń zakonnych, które pracują już na sześciu samodzielnych placówkach misyjnych w Afryce, Chinach i Japonii. Na bogactwo Wystawy złożą się liczne i przepiękne ekspozycje egzotyczne, które zainteresują każdego, nie wyłączając znawców sztuki i naukowców. Zbiory zobrazują nam kulturę

danego kraju pogańskiego, zwyczaje i obyczaje różnych plemion, wśród których pracują Polacy — misjonarze.

Zwiedzenie Wystawy jest umożliwione każdemu Polakowi z najdalszych zakątków kraju, gdyż w dniach 13 i 14 września br. odbywa się równocześnie Ogólnopolski Kongres Misyjny, z którego powrót jest bezpłatny.

Dla uczestników Kongresu Misyjnego, za okazaniem karty uczestnictwa wstęp na Wystawę bezpłatny. Dla innych 20 gr od osoby. Szkoły płać ryczałtowo 5,00 zł.

Do naszych Czytelników w sprawie doręczenia „Gazety”

Ponieważ wciąż jeszcze dochodzą nas wiadomości, że niektórzy Czytelnicy otrzymują naszą „Gazetę” nieregularnie, niejednokrotnie podobno nawet zdarza się, że poczta doręcza trzy egzemplarze „Gazety” naraz, w jednym dniu, donosimy naszym Szanownym Czytelnikom, że wysyłkę uskuteczniamy zupełnie regularnie i z całą punktualnością. Jeżeli zdarzają się więc wypadki nieregularnego doręczania „Gazety”, to jest to bezwzględnie wina poczty i prosimy o uwiadomienie nas o każdym wypadku nieregularnego czy niepunktualnego dostarczenia pisma, ażebyśmy mogli poczynić odpowiednie kroki u odnośnych władz pocztowych dla usunięcia tych stałych niedomagań.

Tego rodzaju uwiadomienie czy reklamacja nie podlega opłatom pocztowym. Należy w tym celu reklamację przesłać pod naszym adresem w NIEZAKLEJONEJ KOPERCIE, na której należy poza adresem umieścić napis: REKLAMACJA GAZETOWA. Jeśli koperta będzie zaklejona, lub jeżeli zawierać będzie poza reklamacją jeszcze inne jakieś, nie związane z tym, wiadomości czy zapytania, WÓWCZAS BEZWZGLĘDNE TRZEBA NA KOPERTE NALEPIĆ ZNACZEK.

Z ludowym pozdrowieniem

ADMINISTRACJA

„GAZETY GRUDZIĄDZKIEJ”

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka nr 9, m. 9.

6-LETNI CHŁOPIEC SPOWODOWAŁ KATASTROFĘ.

Bydgoszcz. 6-letni Maksymilian Hunke bawiąc się na szosie niedaleko Osowej Góry na przedmieściu Bydgoszczy, spowodował przez swą lekkomyślność katastrofę samochodową. Jeden z samochodów chcąc niesforne go chłopca wyminąć, skręcił raptownie w bok i wpadł na drzewo. Samochód rozbił się doszczętnie a kierowca doznał obrażeń. Chłopiec potrącony błotnikiem, upadł na jezdnię i odniósł ciężkie obrażenia głowy i tułowia.

STRZAŁEM NA POSTRACH ZABIŁ CZŁOWIEKA.

Bydgoszcz. W lesie pod Nielubiem wydarzył się tragiczny wypadek. 18-letni syn gajowego Libarsena natknawszy się na jakiegoś osobnika, strzelił na postrach. Strzał był jednak fatalny. Kula ugodziła bezrobotnego Góreckiego, zbierającego grzyby. Ciężko ranionego przewieziono w beznadziejnym stanie do szpitala. Policja prowadzi dochodzenia.

przy pomocy kwasu acetylenowego, zostali jednak najprawdopodobniej spłoszeni. Uciekając, pozostawili żelazną butelkę tlenową, kawałki gazety i puszkę blaszaną.

OLBRZYMI POŻAR MŁYNA.

Chojnice. W młynie parowym firmy „Ceres” w Brusach. Ogień rozszerzył się z wielką szybkością i objął wszystkie budynki młyna. W akcji ratunkowej brały udział straże pożarne z Brus, Chojnic i okolicznych wiosek. 3-piętrowy budynek młyna wraz z zapasami zboża padł pastwą płomieni.

Władze wdrożyły dochodzenie celem ustalenia przyczyny pożaru.

KRADZIEŻ Z WAGONU TOWAROWEGO

Tczew. W pobliżu stacji Subkowy do będącego w biegu pociągu towarowego wskoczyła kilku osobników, którzy po rozbiciu drzwi wagonu, wyrzucili na tory trzy wielkie skrzynie z towarami. Kradzież zauważono w porę i zarządzono pościg. Złodzieje porzucili łup i zbiegli.

BERSON OKMA

Ruch organizacyjny

BACZNOŚĆ POW. STOPNICA.

W dniu 11 września br. o godz. 11-tej odbędzie się w sekretariacie pow. Stronnictwa Ludowego w Stopnicy, przy ul. Piłsudskiego 59, konferencja Zarządu Powiatowego. Zarząd powiatowy prosi prezesów i skarbników, by uregulowali na wymienionej konferencji należności z tytułu pobranych na kredyt legitymacji.

Za Zarząd Pow. Stron. Lud.

Władysław Pawlina, prezes.

BACZNOŚĆ POW. OLKUSZ.

W dniu 11 września br. o godz. 11-tej odbędzie się w Olkuszu, w domu robotniczym, statutowy Walny Zjazd Stronnictwa Ludowego z powiatu olkuskiego. Walny Zjazd stanowią: 1) członkowie Zarządów Kół danego powiatu, 2) prezesi zarządów gminnych, 3) delegaci Kół Stronnictwa Ludowego po jednym od każdego dziesięć członków Koła, 4) członkowie Zarządu, 5) członkowie Powiatowej Komisji Rewizyjnej, 6) członkowie powiatowego Sądu Partyjnego. Inni członkowie mogą przybyć za legitymacjami w charakterze gości.

Za Zarząd Pow. Stron. Lud.

Wawrzyniec Okrajny, prezes.

BACZNOŚĆ POW. ILZA.

W dniu 18 września br. odbędzie się w Ilży o godz. 10-tej przy ul. Kalety 18, Statutowy Zjazd Powiatowy Stronnictwa Ludowego na powiat ilżecki.

Zarząd Pow. Stron. Lud.

Z DALSZYCH STRON

OBRABOWANO LISTONOSZA WIEJSKIEGO.

Stanisławów. W powiecie dolniańskim dokonano morderstwa na osobie Franciszka Stefaniszyna, który jest wiejskim listowym w pocztowej agencji Spas i jechał rowerem do Strutynia Wyżnego, wioząc z sobą około 2.000 złotych gotówki. Na drodze został on napadnięty przez dwóch bandytów, którzy ukryli się w krzakach przydrożnych w odległości około trzech kilometrów od Spasa.

Gdy listowy nadjechał, bandyci dali do niego kilka strzałów. Trzy kule trafiły Stefaniszyna w brzuch, piersi i rękę. Wówczas bandyci dopadli do swej ofiary i ciężko rannemu rozpięli głowę jakimś tępym narzędziem. Po dokonaniu rabunku bandyci ukryli zwłoki wraz z rowerem w przydrożnych konopiach.

ŚMIERĆ U STÓP OLTARZA.

Janów Lubelski. W Annopolu, pow. Janów Lubelski, zmarł nagle tamtejszy proboszcz ks. Julian Matras. Śmierć zaskoczyła kapłana przy ołtarzu w czasie odprawiania sumy.

Pogrzeb odbył się przy udziale 30 okolicznych księży i tłumów wiernych. W pogrzebie wzięli udział też przedstawiciele miejscowej gminy żydowskiej.

DREWNIANYM MŁOTKIEM ZABIŁ OJCA.

Drohiczyn. Mieszkaniec chutoru Waryck, pow. drohickiego, 18-letni Jan Nowik, zabił drewnianym młotkiem swego ojca, 60-letniego Mikołaja z zemsty, ponieważ ojciec zmuszał go do pracy. Sprawca zbrodni zbiegł.

Niezrównana książka z przepisami Dra A. Oetkera pt. „Dobra gospodyni piecze sama” jest do nabycia we wszystkich sklepach kolonialnych i księgarniach. Cena obniżona 30 gr.

Kupię

lub wezmę w dzierżawę od 3 do 10 mórg pszenno-buraczanej równiej ziemi w pobliżu albo przy mieście, (najchętniej Grudziądz) bez żywego i martwego inwentarza. H. Sarnowski Lipowa Góra poczta Łąkosz pow. Lubawa

Radioprogram z Warszawy.

Sobota, 10 września 1938 r.

6,15 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze” 6,20 Muzyka (płyty). 7,00 Dziennik poranny. 7,15 Koncert poranny. 8,00 Audycja dla szkół. 11,00 Audycja dla szkół. Spiewajmy piosenki — prowadzi Bronisław Rutkowski. 11,25 Walce na fortepian (płyty). 11,57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12,03 Audycja południowa (z Radomia). 15,15 Teatr Wyobraźni dla dzieci: słuchowisko pt. „Krakowianka jedna miała chłopca z drewna” (z Poznania). 15,45 Wiadomości gospodarcze. 16,00 „Gdy za dzwięcą mandoliny” — w wyk. orkiestry koła mandolinistów „Hejnał”. 16,45 „Jak wieś bawiła się w mieście przed 100 laty” — felieton — wygl. dr. Mieczysław Smolarski. 17,00 Muzyka taneczna w wykonaniu zespołu Jana Smugi. 18,10 Recital fortepianowy Józefa Smidowicza. 18,45 Wiersze Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej — recytuje Lena Meyerholdowa (z Krakowa). 19,00 Koncert rozrywkowy. 20,00 Audycja dla Polaków za granicą. 20,45 Dziennik wieczorny. 21,00 Audycja dla wsi: „Płodzimiany” — pogadanka — wygl. inż. Antoni Oęgórski. 21,10 Z pieśnią i tańcem przez Wielkopolskę. 22,00 Koncert w wyk. Ork. Symf. P. R. 23,00 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego, Komunikat meteorologiczny.

Odpowiedzi Redakcji

P. Wincenty Mróz, Kol. Barbarka, pocz. Golina. Prosimy Pana o podanie nam o jaki dodatek Panu chodzi, gdyż nie podaje Pan w swoim piśmie

P. Nejman Konstanty, Rączki, pocz. Kłuszewsko, woj. kieleckie. Po wszelkie książki i podręczniki prosimy zwracać się do Zakładów Graficznych i Wydawniczych W. Kulerskiego w Grudziądzu. Pismo dla

młodzieży wiejskiej poleciliśmy Panu wysłać.

Grabarczyk Franc., Solca. Oplacono do 1. X. 1938 r.

Florczak Bolesław, Zbiersk. Oplacono do 15 lipca br.

Homa Jan, Rokietnica. Oplacono do 1 lipca 1939 r.

PRAKTYCZNE PRZEPISY

SMAZENIA KONFITUR
SPORZĄDZANIA KOM-
POTOW I SOKOW przez

ROŻĘ MAKAREWICZOWĄ

CENA Z PRZESYŁKĄ ZŁ. 2,25.

Przesyłkę skuteczniamy za poprzednim nadesłaniem należności. Pieniądże wpłacić można w każdym Urzędzie Pocztowym za pomocą przekazu rachunkowego

Zamówienia przysyłać należy:

Zakł. Graficzne i Wydawnicze
WIKTORA KULERSKIEGO
w Grudziądzu - Pomorze.

Głód zbożowa w Poznaniu

Poznań, 6. 9. 1938 r.

	orientacyjne	
Pszenica	18,50	19,00
Zyto	14,25	14,75
Jęczmień 700—717 g/l	—	—
Jęczmień 673—678 g/l	14,00	14,50
Jęczmień 638—650 g/l	—	—
Owies I. stand.	17,75	18,25
Owies II. stand.	16,75	17,25
Otręby pszen. grube przem. stand.	12,25	12,75
Otręby pszen. średnie przem. stand.	10,50	11,50
Otręby żytnie przem. stand.	10,00	11,00
Otręby jęczmienne	10,25	11,25
Groch Wiktor	23,50	25,50
Groch zielony (Folger)	24,00	26,00
Wyka jara	23,00	24,00
Peluszka	4,00	25,00
Łubin złoty	19,00	19,50
Łubin niebieski	18,00	18,50
Siemię lniane	48,00	51,00
Gorzyczka	33,00	35,00
Koniczyna czerw. o czyst. 95-97%	15,00	125,00
Koniczyna czerwona surowa	90,00	1 0,—
Koniczyna biała	200,—	30,—
Koniczyna szwedzka	220,—	240,—
Koniczyna żółta odłuszczone	80,—	90,—
Przełot	110,—	115,—
Makuchy lniane w taflach	20,00	21,00
Makuchy rzepakowe w tafl.	12,75	13,75
Makuchy słon. w tafl. 42/43%	18,—	19,—
Rajgras	70,—	80,—
Tymotka	30,—	40,—
Słoma pszena prasowana	2,75	3,25
Słoma żytnia prasowana	3,00	3,50
Srut sojowy	22,50	23,50
Słoma żytnia luzem	1,75	2,25
Słoma owsiana luzem	1,75	2,25
Słoma owsiana prasowana	2,75	3,25
Siano zwykłe prasowane	5,75	6,25
Siano zwykłe	4,75	5,25

Targowka w Poznaniu

Poznań, 6. 9. 1938 r.

Spędzono: 346 sztuk bydła, 1514 sztuk świń, 366 sztuk cieląt, 129 sztuk owiec — razem 2355 sztuk zwierząt.

Ceny ioko Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi.

Płacono za 100 kg żywej wagi:

BYDŁO:

Woly:	
Pełnomięsiste wytuczzone nieoprz.	70—78
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	56—66
Mięsiste tuczone starsze	48—54
Miennie odżywione	44—48

Buhaje:

Wytuczzone pełnomięsiste	66—72
Tuczone mięsiste	58—62
Nietuczzone dobrze odżyw. starsze	50—54
Miennie odżywione	40—45

Krowy:

Wytuczzone pełnomięsiste	70—80
Tuczone mięsiste	58—66
Nietuczzone dobrze odżywione	44—52
Miennie odżywione	30—40

Jałowice:

Wytuczzone pełnomięsiste	70—78
Tuczone mięsiste	56—66
Nietuczzone dobrze odżywione	48—54
Miennie odżywione	44—48

Młodzież:

Dobre odżywione	42—50
Miennie odżywione	38—40

Cielęta:

Najprzedsze cielęta wytuczzone	100—106
Tuczone cielęta	90—96
Dobre odżywione	80—86
Miennie odżywione	60—76

OWCE:

Wytuczzone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy	66—76
Tuczone starsze skopy i maciorki	52—60
Dobre odżywione	—

SWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	100—104
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	96—98
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	90—94
Mięsiste świni podna 80 kg żywej wagi	82—88
Maciory późne kastraty	80—94

Przebieg targu ożywiony.

POŻYTECZNE KSIĄŻKI

dla rolników i posiadaczy ogródków

Biedrzycki S. O niwelacji i przygotowaniu terenu pod budowę domków	2,—
Biegański J. mag. Hodowla ziół le- karskich. Wyd. V	5,—
— Ziółolecznictwo. Wyd. II przy współ- udziale dr. med. Marii Konarzewskiej i dr. med. Stanisława Rychtera	6,—
— Ziołarz. Podręcznik dla zbierających zioła lecznicze. Z atlasem	4,—
Black H. J. Tresura psa. Z rysunkami. Wydanie II	1,50
Borecki A. Hodowla i pielęgnowanie kanarka. Wydanie II	1,50
Borysewiczówna E. Praktyczna hodowla drobiu, dostosowana do gospodarstwa przemysłowego	3,—
Brzóska S. Pasieka w ogródku mi- łośnika	1,50
Brzozowski St. Agrest — Porzeczki Maliny. Wyd. III.	1,50
— Brzoskwinie — Winogrona — Morele Wyd. II	1,50
— Bzy — Konwalie — Narcyz	1,50
— Elementarz ogrodnicy. dla ogrodników i amatorów ogrodnictwa. W. II	1,50
— Hodowla róż w gruncie i doniczkach Wyd. II	1,50
— Inspekt. Hodowla warzyw pod szkłem. Wydanie IV	4,—
— Kwiaty w pokoju. Wyd. II	1,50
— Nowy sposób hodowli truskawek Wyd. IV	1,50
— Pieczarki. Wyd. III	1,50
— Szparagi - Rabarbar - Arcydzięgiel. Wyd. II	1,50
— Wieczny ogród owocowy i polskie ogrody formowe Rady i wskazówki racjonalnego zakładania sadów	1,50
Chester J. H. Pies. Wychowanie i rasy Z rysunkami	1,50
Chrzczaszcz T. Napoje chłodzące: Lemoni- ady. Moszczne owocowe. Kwas chlebowy i inne	1,50
Fischer T. Alejki i drożki - wskaz. bud.	2,—
Fiszler J. inż. Wykorzystanie wiatru w gospodarstwie z 50 rysunkami	3,—
Gnoiński K. inż. Elektrotechnika prądów słabych	5,—
— Źródła prądu. Sygnalizacja domowa i alarmowa	1,50
— Telefon	1,50
— Telegrafia. Linie prądu słabego	1,50
— Sygnalizacja kolejowa	1,50
— Piorunochrony budynkowe. Wyd. II	3,—
Golowski B. Wodociąg i kanalizacja w małych domkach i willach z 92 rys. i 4 tablicami	5,—
— Wodociąg w ogrodzie (wodotrysk itp.)	2,50

Grundy J. B. C. dr. Niemiecki dla wszystkich — najłatwiejsza metoda języka niemieckiego	6,—
Gutman Z. Hodowla królików. Wyd. III z 32 ilustracjami	1,50
Hoppe I. A. Tanie domki. Plany iko- storsy	5,—
Jankowski E. Ogródek miłośnika Wyd. II	1,50
— Przeszczepianie drzew owocowych	1,50
— Zielona szata domów i allan	1,80
— Żywoplot jako ozdoba i ogrodzenie	1,50
Lebkowski J. Cyklameny i prymula	1,50
— Dalia (Georginie)	1,50
— Kwiaty dochołowe (cięte) w grun- cie. Wydanie II	1,50
— Ogródki kwiatowe (z planami)	1,80
— Oranżerie, cieplarnie i inne budynki oszkłone — ich budowa i utrzy- mowanie. Z 50 rysunkami	4,80
— Zakładanie i pielęgnowanie ogród- ków przy dworcach i willach. Z planami i rysunkami	5,—
— Ziolenie (Ohrizantemy). Hodowla w gruncie i doniczkach	1,50
Maciejewski J. Najlepsze gruski do sadzenia u nas	1,50
Makowski S. Walka z chwastami w ogrodzie	1,50
Makowski Z. Zwelozanie szkodników i chorób drzew i warzyw	1,50
— Szkółkarstwo drzew i krzewów oz- dobnych i owocowych. Z 26 ryśn.	3,60
Modelski J. Podręcznik do powieka- nia metali	3,70
Müller W. Szkoła śpiewu kanarza z dodatkiem: Księga legów	1,50
Nehring E. Arbuz, melony i tytky uprawa gruntowa	1,50
— Dwanastcie miesięcy pracy w ogro- dzie. Wyd. II	1,50
— Hodowla pomidorów w gruncie i na balkonach	1,50
— Jak racjonalnie nawozić ziemię w w ogrodzie	1,50
— Jak wykorzystać ogródek warzywny	1,50
— Kaktusy w mieszkaniach. Z licznymi rysunkami. Wyd. II	1,50
— Kwiaty cięte w mieszkaniu. ozdabianie i konserwowanie. Z 26 ilustr.	1,50
— Ogród i pasieka przy szkołach pow- szecznych i rolniczych	1,50
— Palmy w mieszkaniu. Wydanie II	1,50
— Pielęgnowanie kwiatów w mieszkaniu. Wyd. II	1,50
— Pielęgnowanie drzew i krzewów o- wocowych w lecie i zime	1,50
— Salata - Rzodkiewka - Rzodkiewna sprzedaż i dla siebie	1,50

Nehring E. Upiększanie balkonów i okien kwiatami	1,50
— Uprawa warzyw na własny użytek. Wyd. III	1,50
Scholtzówna A. Ogródki nowe (no- woczesne urządzenie ogródków). Z przedmowa prof. S. Gł. Gosp. Wiejsk. i Pol. Lit. Warsz. Fr. Krzywda-Pol- kowskiego. Z 56 ilustracjami	9,—
Wasiewicz Cz. Zakładanie ogródka owocowego drzewa zwykłe i karlo- we	1,50
Zachwilewski J. dr. Przewodnik do wypychania ptaków i ssaków Zrys. Zatorowski K. Moje Da-Re-Mi Fa-na- uka śpiewu z t. I. II po	1,—
Biblioteka zdrowia:	
1. Dr. Behr. Skleroza-zwapnienie nac- zyń. Zapobieganie, leczenie, środki skuteczne, dieta	2,80
2. Dr. Hope. Hemoroidy - Zylaki. Objawy przyczyny, trwałe leczenie. Skuteczne nowoczesne środki	3,—
3. Dr. Jan Dybowski. Choroby wą- troby i dróg żółciowych. Powieks- zenie wątroby, żółtaczka, rak wą- troby. Przyczyny, zapobieganie, le- czenie, dieta	2,—
4. Dr. F. Wolf. Jak obniżyć wysokie ciśnienie krwi. Udar sercowy, utra- ta sił życiowych, przedwczesna staro- ść i jak ich uniknąć	2,—
5. Dr. E. Kitz. Cukrzyca. Skutecz- ne i trwałe leczenie	3,—
6. Dr. Behr. Kamienie żółciowe i ner- kowe	2,50
7. Dr. Hope. Reumatyzm - Artytyzm Ischias	2,80
12. Dr. Aleks. Żebrowski. Nos, gar- dła i krtań choroby, wskazówki jak uniknąć, jak rozpoznać, jak leczyć i jak się poddać nich zachować	2,50
13. J. H. Leczenie wodą według Przys- niana, Ka. Kneipha, Justa, Dr. Car- tona i innych. Z 22 rysunkami	2,20
Mgr. J. Biegański - Dr. E. Wasil- yński. Reumatyzm - artretyzm leczenie ziołami. W opracowaniu dla wszystkich	1,80
J. Hełak. Odżywianie nowoczesne. Z 5 tablicami	2,20
Dr. E. Wasilyski - Mgr. J. Biegański Choroby nerek (przebieg, przykłady leczenia, dieta). Leczenie ziołami w opracowaniu dla wszystkich. Z 2 ryśnami	1,80

Do nabycia

w Księgarni Wiktora Kulerskiego — Grudziądz

Plac 23-go Stycznia nr. 4/6

Zamówienia zamiejscowe skuteczniamy się za poprzednim nadesłaniem należności oraz kosztów porta (Porto 1 książki wynosi 15 groszy, 2-3 książki 25 groszy, powyżej 3 książek 30 groszy)